

עט. ארי"ח בר"ח, אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור
ויתפלל, שנאמר "קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד'".
תכלית התפילה והשגת המבוקש שבאה על ידה היא ביחוד כדי
להוציא שלימות מיוחדת מן הכח אל הפועל, לגדל כחות הנפש
בציורי קדושה ושלימות. ודרכי הציורים רבים הם ורחבים
ומסתעפים לפרטים רבים שאין להם קץ. וצור העולמים לפניו
נגלו כל תעלומות איזה ציור מיוחד ראוי וחסר לכל נפש פרטית
שתשתלם בו, וכפי אותו הציור שראוי להיות נשלם מזמין לפניו
בראש' מסידור חכמתו העליונה, אותו חסרון וצורך תפילה.
ולפעמים, כשלא יספיק הציור להשתלם כראוי בכל עמקו בנפש
ובכל גוניו, עד שיהי נשנה ונכפל כמה פעמים כערכו, תתאחר
התקבלות התפילה. ע"כ האדם שלא נענה, עליו רק לחזור
ולתפלל ולא לאמר נושא, חלילה, כי הקצר קצרה ידו ית'
מפדות². אלא שהוא חושב מחשבות לתן לאדם אחרית ותקוה³,
ושכל הדברים הזמניים יוסיפו לו ערך נצחי ושלימות גמורה
וחשובה. והנה כך היא המדה באדם, כשהוא עושה פעולות ואינו
בא [בהן] למטרות מתחלש לבבו, אבל כשיודע שכל פעולה
תקרהו למטרות אלא שלפי רוממות המטרה צריך המון פעולות,
לבבו מתאמץ להוסיף בעבודתו. ע"כ אמר "קוה אל ד'", והתקוה
היא שלימות בעצמה, ויסוד התקוה הוא [מעלת] השלימות
הראוי להמשך מכשרון המעשים המוקדמים לה, וזהו כל יסוד
ההנהגה ותכלית פעולת התפילה. ע"כ נאמנה תדע כי בכל ציור
של תקוה לד' נתקבת אל המטרה, אלא שלא הגיעתך עדיין
מפני שעוד לא השלמת, ע"כ "חזק ויאמץ לבך" להשלים, "וקוה
אל ד'".

(עין א"ה ברבות חלק א' ע"א 151)

נפשו לטובה. אבל בהיותו פונה בבחירתו לדבר רע אין תועלת
בהוראה ע"י ע"י פעולה, ע"כ אין בהם שום יתרון. אמנם אצל
תפילה לא אמר "למה לי", כי ודאי שעת התפילה בעצמה שבה
מתגבר כח הטוב הפנימי על כח הרע, הוא דבר טוב בעצמו אע"פ
שאינו פועל גם את יסוד פעולתו על הליכות החיים, אלא כיון
שאין בו התועלת האמיתית, לישר ג"כ דרכי החיים, לא תוכל
להגיע ממנו תועלת של השגת המבוקש ע"י תפילה, אבל לא
אמר שאין בה הנאה של כלום. ואע"ג ד"מסיר אזנו משמע תורה
גם תפילתו תועבה"¹, הוא מפני שהתפילה תביאהו לרכך לבבו
ולקרב חפצו אל מה שנראה לו שהוא טוב וישר לפני ד', וע"י
מניעתו משמע תורה יוכל לחשוב כל רע טוב וטוב רע, ע"כ
תפילתו תועבה, כי תוכל לצאת חקלה מתפילתו וקרבנו ברעיון
למוסר וטוב. אבל מ"מ התועלת של הזיכרון הפנימי היא דבר
מועיל גם כשלא יכשיר מעשיו להיות קבוע בדרך טובה, מ"מ
יפה שעה אחת². ובזאת ג"כ תבחן גדולת התפילה יותר מן
הקרבנות, שגם בהיותם שלא כראוי מ"מ יש בתפילה יתרון
ותועלת מעט.

(עין א"ה ברבות חלק א' ע"א 149)

עג. וארי"א, גדולה תפילה יותר מן הקרבנות, שנאמר "למה
לי רב זבחיכם", וכתיב "ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם".
התגברות האדם על הגטיות הרעות, ללכת בדרך הטובה הישרה

אשר ד' דורש מאתנו, היא בשני אופנים: התגברות פנימית על
כוחותיו הרעים ע"י הכרה פנימית בדרך הטובה באור ד',
והתגברות חיצונית על הסיבות החיצונות ההוות בעולם,
שעולות לכטל את האדם מאשרו ושלימותו. ולהגביר הטוב
בכחות הפנימיים מיוסדת ע"י עבודת התפילה שהיא עבודה
פנימית בלב. והקרבנות מיוסדים ביחוד על יסוד ההתגברות של
הכחות הטובים על המפריעים מכחות שחורן לגופו ונפשו של
אדם, דהיינו כחות הבהמיים שבעולם החיצוני. ע"כ אמר
שגדולה תפילה יותר מן הקרבנות, שרבת הערך היא ההתגברות
הפנימית על כחות עצמו הרעים מהתגברותו על מניעות
חיצוניות. כי הערך האמיתי של האדם ראוי להיות נערך לפי
התגברותו לצד הטוב שבו בעצמו נגד הכחות הרעים הטבעיים
בעצם טבעו. ואולי מדקאמר בקרבנות "למה לי רב זבחיכם",
מורה שאין תועלת כלל בהפעולה החיצונית שכל עקרה אינה
באה להורות על ההתגברות הנחוצה לאדם על המכשולים
החיצוניים, וכיון שאינו חפץ בדרך הטובה אין תועלת כלל
בקרבנות. כי המקרים החיצוניים במקומם הם עומדים אלא
שהאדם בבחירתו ניצחם, ועבודת ד' תהי' לו לישועה להגדיל כח